

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

PROCEDURA OPERAȚIONALĂ MANAGEMENTUL RISCULUI DE CĂDERE AL PACIENTULUI

Chișinău 2025

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

1. Lista responsabililor de elaborarea, verificarea și aprobarea ediției sau, după caz, a reviziei în cadrul ediției procedurii operaționale.

Nr. crt.	Elemente privind responsabil/ operațiune	Numele și prenumele	Funcția	Data	Semnătura
	1	2	3	4	5
1.1.	Elaborat	Marandici Alexandru	Șef secție №3 DRN		
1.2.	Verificat	Zaporojan Ghenadie	Vicedirector medical IMSP DRN		
		Rotundu Doina	Șef SMCSM		
1.3	Aprobat	Bucinschi Iurii	Director IMSP DRN Vicedirector medical cu atribuții ale Directorului	19.05.2025	

2. Situația edițiilor și a reviziilor în cadrul edițiilor procedurii operaționale.

Nr. Crt.	Ediția/revizia în cadrul ediției	Componenta revizuită	Modalitatea reviziei	Data de la care se aplică prevederile ediției sau reviziei ediției
	1	2	3	4
2.1.	Ediția 1			
2.2.	Revizia 0			

3. Lista persoanelor la care se difuzează ediția sau, după caz, revizia din cadrul ediției procedurii operaționale.

	Scopul difuzării	Ex-ar nr.	Compartiment	Funcția	Nume și prenume	Data primirii	Semnătura
	1	2	3	4	5	6	7
3.1	Informare	1	Administrație	Director IMSP DRN	Bucinschi Iurii		
3.2	Aplicare Informare	2	Administrație	Vicedirector medical IMSP DRN	Zaporojan Ghenadie		
3.3	Aplicare, Informare	3	Administrație	Asistenta principală	Curoșu Galina		
3.4	Informare Distribuie	4	Serviciul de Management al	Șef serviciu	Rotundu Doina		

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

	Evidență Arhivare		Calității serviciilor medicale				
3.5	Aplicare, Informare	5	Serviciul Juridic și achiziții publice	Șef serviciu Jurist	Radu Gheorghe		
3.6	Aplicare, Informare	6	Serviciul de PIAAM	Șef serviciu	Bejenari Nichita		
3.7	Aplicare, Informare	7	Camera de gardă	Asistenta principală	Curoșu Galina		
3.8	Aplicare, Informare	8	Secția TI	Șef secție	Tîrșu Victor		
3.9	Aplicare, Informare	9	Secția №1	Șef secție	Cuznețov Serghei		
3.10	Aplicare, Informare	10	Secția №2	Șef secție	Aliona Chifiriuc - Corotaev		
3.11	Aplicare, Informare	11	Secția №3	Șef secție	Marandici Alexandru		
3.12	Aplicare, Informare	12	Secția №4	Șef secție	Rotaru Maria		
3.13	Aplicare, Informare	13	Secția Dispensar	Șef secție	Oprea Petru		
3.14	Aplicare, Informare	14	Cabinetul TS	Medic cabinet	Fiodorova Lilia Iana Bodiul		
3.15	Aplicare, Informare	15	Centrul de Reabilitare a persoanelor ce suferă de narcomanie	Șef centru	Ovcearenco Aliona		
3.16	Aplicare, Informare	16	Cabinet examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei	Medic narcolog	Roșior Gheorghe		
3.17	Aplicare, Informare	17	Comisia narcologică specială	Președinte comisie	Rusu Stela		
3.18	Aplicare, Informare	18	Staționar de zi	Medic staționar de zi	Timuș Svetlana Fiodorova Lilia		
3.19	Aplicare, Informare	19	Laborator clinico- diagnostic	Șef laborator	Rotari Victor		

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie		Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
				Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Exemplar nr.:

3.20	Aplicare, Informare	20	Farmacia	Farmacist-diriginte	Chilinciuc Alexandru		
3.21	Aplicare, Informare	21	Secția informatică și statistică medicală	Șef secție	Paciu Eudochia		
3.22	Aplicare, Informare	22	Cabinet consultativ	Vicedirector medical IMSP DRN	Zaporojan Ghenadie		
3.23	Informare	23	Serviciul de presă și secretariat	Șef secție	Bruma Maria		

4. Scopul procedurii.

Crearea cadrului de reglementare internă și stabilirea metodei standard de implementare a măsurilor de prevenire a căderilor și identificarea pacienților cu risc de cădere întru prevenirea și diminuarea incidentei căderilor/loviturilor și a consecințelor acestora pentru pacienți.

5. Domeniul de aplicare a procedurii operaționale cadru.

Procedura se aplică în cadrul instituției de către tot personalul medical și non medical desemnat cu responsabilități în activitățile de evaluare, monitorizare și îngrijire a pacienților cu risc de cădere și implicați în luarea măsurilor cu privire la prevenirea căderilor și asigurarea siguranței pacienților.

6. Documente de referință aplicabile procedurii operaționale cadru:

- SR EN ISO 9001:2008, actualizat în 2015 – Sistem de management al calității. Principii fundamentale și cerințe de bază;
- SR ISO IWA 1:2009 - Sisteme de management al calității. Linii directoare pentru îmbunătățiri de proces în organizațiile de servicii de sănătate;
- SR CEN/TS 15224:2007 - Servicii de sănătate. Sisteme de management al calității. Ghid pentru utilizarea standardului EN ISO 9001;
- SR EN 15224:2017 - Prezentul standard urmărește să specifice și să completeze cerințele din EN ISO 9001:2015 pentru specificul condițiilor din îngrijirea sănătății, unde se furnizează în principal servicii și unde clienții sunt în principal pacienți.

6.1. Reglementări internaționale:

- Regulamentul UE nr. 1025/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind standardizarea europeană.
- Recomandările Consiliului European 2009/C151/01 din 09.06.2009 „Privind siguranța pacientului, inclusiv prevenirea și controlul infecțiilor nosocomiale"
-

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

6.2. Reglementări naționale:

- Legea ocrotirii sănătății nr.411-XII din 28.03.1995;
- Legea ocrotirii sănătății nr.10 din 03.02.2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice;
- Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr.1585-XII din 27.02.1998;
- Legea Republicii Moldova nr.713 din 06.12.2001 ” Privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope”;
- Legea Republicii Moldova nr.263 din 27.10.2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului;
- Legea Republicii Moldova nr.264 din 27.10.2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic;
- Legea Republicii Moldova nr.552 din 18.10.2001 privind evaluarea și acreditarea în sănătate ;
- Legea Republicii Moldova nr.133 din 08.07.2011 privind protecția datelor de caracter personal;
- Legea Republicii Moldova nr.114 din 16.05.2024 privind sănătatea și bunăstarea mentală;
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.915 din 11.11.2024 ”Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Subdiviziunii de Management al Calității serviciilor medicale”;
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.159 din 20.05.2003,, Cu privire la terapia substitutivă bolnavilor de narcomanie ”;
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.365 din 26.09.2007,, Cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului de reabilitare a persoanelor care suferă de narcomanie ”;
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.426 din 06.06.2017,, Cu privire la aprobarea Procedurii operaționale-cadru privind elaborarea procedurilor ”;
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.29 din 11.01.2019,, Cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la asigurarea asistenței medicale persoanelor dependente de alcool, droguri și alte substanțe psihotrope ”;
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.519 din 29.12.2008 „Cu privire la sistemul de audit medical intern”;
- Ordinul Ministerului Finanțelor nr.189 din 05.11.2015 „Cu privire la aprobarea Standardelor naționale de control intern în sectorul public”;
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.51 din 16.02.2009 „Cu privire la supravegherea și controlul infecțiilor nosocomiale”;
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.749 din 11.09.2024 ”Cu privire la supravegherea, prevenirea și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale”;
- Ordinul MSMPs nr.62 din 22.01.2018 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni privind îmbunătățirea calității și siguranței serviciilor medicale”;
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.426 din 11.05.2012 „Privind aprobarea formularelor statistice de evidență medicală primară”;

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

- Ordinul Ministerului Sănătății nr.1517 din 31.12.2019 „Cu privire la modificarea Ordinului nr.1079 din 30.12.2016 ”Cu privire la aprobarea formularelor de evidență medicală primară;
- Ordinul CNAM nr. 18 din 25.01.2023 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind evaluarea și monitorizare prestatorilor de servicii medicale și farmaceutice, încadrați în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală”;
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.660 din 05.08.2024 „Cu privire la aprobarea Standardelor de evaluare și acreditare în sănătate”;
- Protocoalele și standardele clinice instituționale;

6.3. Reglementări secundare:

- Ordinul MS nr.1038 din 23.12.2016 Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de evaluare a indicatorilor de performanță a activității instituției medico-sanitare publice și Listei indicatorilor de performanță a activității instituției medico-sanitare publice.
- Ordinul MS nr. 470 din 26.05.2023 „Cu privire la evaluarea indicatorilor de performanță ai activității instituției medico-sanitare publice”;

6.4. Reglementări interne:

- Organigrama IMSP Dispensarul Republican de Narcologie;
- Regulamentul de organizare și funcționare al IMSP Dispensarul Republican de Narcologie;
- Regulamentele interne ale structurilor organizatorice ;
- Ordinul IMSP DRN nr.21 din 10.02.2023 ”Cu privire la aprobarea Regulamentului intern al IMSP Dispensarul Republican de Narcologie”;
- Ordinul IMSP DRN nr.6 din 27.01.2020 ”Cu privire la aprobarea formularelor de evidență medicală primară;
- Ordinul IMSP DRN nr.301 din 25.06.2019 ”Cu privire la aprobarea Regulamentului privind datele cu caracter personal al pacientului;
- Circuitul documentelor, inclusiv cele electronice, aprobate la nivelul IMSP Dispensarul Republican de Narcologie.

6.5. Alte documente:

- Morse JM, Morse RM, Tylko SJ. Development of a scale to identify the fall-prone patient. Can J Aging. 1989; 8:366-7;
- Ordinul conducătorului privind organizarea sistemului de audit medical.

7. Definiții și prescurtări ale termenilor utilizați în procedură.

7.1. Definiții ale termenilor:

Nr. Crt.	Termenul	Definiția și/sau dacă este cazul, actul care definește termenul
7.1.1.	Procedură operațională	Procedură care descrie o activitate sau un proces care se desfășoară la nivelul unuia sau mai multor compartimente la nivel de o IMS.
7.1.2.	Ediția unei proceduri operaționale	Forma inițială sau actualizată (redactată), după caz, a unei proceduri operaționale, aprobată, difuzată și aplicată, conform legii.

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

7.1.3	Revizia în cadrul unei ediții	Acțiunile de modificare, adăugare sau altele asemenea, după caz, a uneia sau a mai multor componente ale unei ediții a procedurii operaționale, acțiuni care au fost aprobate și difuzate spre aplicare.
7.1.4.	Cădere	Consecința oricărui eveniment care precipită (aruncă) individul către sol (podea) împotriva voinței sale (OMS).
7.1.5.	Căderi accidentale	Factori extrinseci
7.1.6.	Căderi neaccidentale	(factori intrinseci) pierdere subită a conștienței, alterarea conștienței, dificultăți de deplasare
7.1.7.	Risc de cădere	Asociere de factori intrinseci și extrinseci care favorizează producerea căderii pacienților internați într-o organizație medico-sanitară.
7.1.8.	Scala Morse de evaluare a riscului de cădere	Instrument standardizat pentru determinarea valorii riscurilor de cădere .

7.2. Abrevieri ale termenilor:

Nr. Crt.	Abrevierea	Termenul abreviat
7.2.1.	PO	Procedură operațională
7.2.2.	PS	Procedură de sistem (generală)
7.2.3.	E	Elaborare
7.2.4.	V	Verificare
7.2.5.	A	Aprobare
7.2.6.	Ap	Aplicare
7.2.7.	Ah	Arhivare
7.2.8.	EN	Standard european
7.2.9.	ISO	Organizația internațională pentru standardizare
7.2.10.	IWA	Acordul Workshop internațional
7.2.11.	CEN	Comitetul european pentru standardizare
7.2.12.	TS	Specificații tehnice
7.2.13.	TR	Raport tehnic
7.2.14.	RP	Responsabil de proces
7.2.15.	REP	Registrul de evidență a procedurilor
7.2.16.	MS	Ministerul Sănătății
7.2.17.	IMSP	Instituție medico-sanitară publică
7.2.18.	IL	Instrucțiune de lucru
7.2.19.	DRN	Dispensarul Republican de Narcologie
7.2.20.	CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
7.2.21.	FMBS	Fișa medicală a bolnavului de staționar

8. Descrierea procedurii operaționale:

8.1. Generalități:

Orice pacient internat este susceptibil de a suferi căderi de la același nivel sau nivele diferite, din diverse cauze, personale sau ambientale (*Anexa 1*), cu diferite consecințe, de diferite tipuri și gravități, cu repercusiuni imediate și/sau în timp asupra stării sale de sănătate.

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

Ponderea considerabilă din evenimente adverse care se întâmplă având ca protagonist un pacient spitalizat fac referire la o cădere. Căderile în ambianța intra sau extra spitalicească pot avea drept consecință o incapacitate temporară sau permanentă a individului, complicații în prognosticul problemei sale de sănătate și necesitatea de noi îngrijiri și tratamente de tip medical sau medico-chirurgical și chiar deces.

Incidența căderilor este considerată un indicator indirect al calității îngrijirilor medicale iar prevenirea lor o necesitate tot mai apreciată în ce privește calitatea serviciilor medicale. Instituțiile medico-sanitare trebuie să implementeze măsuri de îmbunătățire a siguranței mediului în care sunt furnizate serviciile de îngrijire și măsuri centrate pe pacient ce ar reduce riscul de cădere și riscul de leziuni cauzate de căderi.

Profilul pacientului cu risc de cădere:

- pacienții cu vârstă mai mare de 65 de ani;
- pacienții pe care putem să îi includem corespunzător patologiei care se poate asocia cu următoarele antecedente: tulburări de spectru psihotic, manifestări neurologice cu dereglări statice și de tip de polineuropatie, deficit senzorial, se pot ridica numai ajutați, hipotensiune, $SpO_2 < 90\%$ oxigen aer atmosferic;
- au medicație de risc: diuretice, antihipertensive, antidepressive, benzodiazepine, antihistaminice, hipnotice, narcotice, antidiabetice, etc.
- necesități speciale: incontinență, vomă, etc.

8.2. Documente utilizate în elaborarea procedurilor:

- Procedura operațională cadru privind elaborarea procedurilor.

8.3. Resurse necesare în procesul de elaborare și implementare a procedurilor:

8.3.1. Resurse materiale: paturi cu protective împotriva căderilor accidentale, dispozitive de asistare a deplasării, indicator cu avertismentul „*Podea umedă*”, corpuri de iluminat, indicatoare de direcționare, mânere de susținere, materiale informative privind măsurile de prevenire a căderilor, echipamente de protecție, brancarde, cărucioare, birotică, linii telefonice, materiale informatice (computere, imprimante, acces la baze de date și la internet), publicații de specialitate (ghiduri practice, protocoale clinice, standarde medicale, monitorul oficial, nomenclatoare etc.).

8.3.2. Resurse umane: Persoanele care în contextul sarcinilor de serviciu, sunt implicate în activitățile specifice, care fac obiectul procedurii operaționale

8.3.3. Resurse financiare: sunt reprezentate de cheltuielile necesare pentru achiziționarea resurselor materiale.

8.3.4. Resurse nemateriale: acte ce confirmă calificarea, specializări, certificate de educație medicală continuă și instruire.

8.4. Modul de lucru

Managementul riscului de cădere va include măsuri preventive pentru mediul de îngrijire cât și măsuri preventive orientate către factorii de risc specifici pacientului.

8.4.1 Măsurile preventive generale aplicate mediului de îngrijire pentru eliminarea sau reducerea riscului de cădere:

În instituție și în fiecare subdiviziune a instituției se aplică măsuri de îmbunătățire a siguranței pacientului și de reducere a riscului de cădere și riscului de leziuni cauzate de căderi.

- Asigurarea iluminatului adecvat atât pe timpul nopții cât și a zilei;
- Asigurarea de pardoseli anti-alunecare;

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

- Evitarea amplasării pe coridoare și în saloane a obiectelor de mobilier, aparate - instrumente și echipamente care ar putea bloca trecerea și care ar putea fi considerate un risc;
- Asigurarea montării / poziționării cablurilor electrice și de telefon astfel încât acestea să nu prezinte un risc de cădere pentru pacienți;
- Amplasarea unui indicator cu avertismentul „*Podea umedă*” în timpul activităților de curățenie în salonul pacienților, pe coridoare și în cazul în care se varsă lichide;
- Amplasarea indicatoarelor de direcționare în caz de incendiu în locuri vizibile din orice unghi și din orice loc, iar ieșirile de urgență în caz de incendiu vor fi întotdeauna libere;
- Limitarea deschiderii ferestrelor;
- Montarea încuietorilor și limitatoarelor la ferestre;
- Dotarea grupurilor sanitare și a băilor cu mânere de susținere, a scărilor și holurilor cu balustrade;
- Dotarea secțiilor cu sistem pentru chemarea asistentului medical și amplasarea acestora în loc accesibil pentru pacient;
- Asigurarea saloanelor cu mobilier ergonomic, de înălțime adecvată și paturi cu sisteme de ajustare a înălțimii și dispozitive de fixare a roților, limitatoare laterale pentru anumite categorii de pacienți;
- Menținerea ordinii în toate spațiile în care sunt internați sau circulă pacienți;
- Asigurarea dispozitivelor de asistare a deplasării în stare de funcționare și utilizare sigură;
- Poziționarea dispozitivelor medicale de asistare a deplasării cât mai aproape de patul și la îndemâna pacientului;
- Monitorizarea continuă și identificarea factorilor ambientali care pot crește riscul de cădere;

8.4.2 Măsurile preventive orientate către factorii de risc specifici pacientului.

Identificarea pacienților cu risc de căderi:

La admiterea în secție toți pacienții vor fi supuși evaluării inițiale privind prezența riscului de cădere prin aplicarea **scalei Morse** de evaluare a riscului de cădere (Anexa 2). Evaluarea va fi petrecută de către asistentul medical de gardă. La necesitate acesta va solicita ajutorul medicului curant.

Personalul medical va înregistra scorul pentru fiecare compartiment dedus din răspunsurile pacientului, rezultatele examenului pacientului, analizei medicației administrate de către medic.

După aplicarea scalei, personalul medical va calcula suma punctelor obținute și va determina nivelul riscului pacientului. Asistentul medical de gardă va comunica în cadrul raportului de predare primire a gărzii nivelul riscului de cădere al pacienților admiși în secție pe parcursul gărzii și măsurile selectate pentru prevenirea riscului de cădere.

În dependență de nivelul riscului obținut se vor implementa intervențiile necesare după cum urmează:

Scorul pacientului	Nivelul riscului	Acțiuni/intervenții
0-4	Lipsa riscului	Îngrijiri medicale de bază, măsuri generale de prevenire a riscului de cădere (p.8.3.1)
5-20	Risc scăzut	
25-45	Risc mediu	Aplicarea intervențiilor <i>standarde</i> de prevenire a

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

		riscului de cădere (Anexa 3)
≥46	Risc mare	Aplicarea intervențiilor/măsurilor <i>specifice</i> de prevenire a riscului de cădere. (Anexa 4)

Pacienții cu risc mare necesită abordare personalizată de prevenire a riscului, ce constă în selectarea intervențiilor de prevenire a riscului de cădere din lista intervențiilor specifice (Anexa nr.4) (de exemplu; dacă riscul are legătură cu faptul că pacientul are tulburări de vedere se va asigura folosirea ochelarilor, o iluminare suficientă, butonul de apel necesită a fi amplasat într-un loc ușor accesibil, se va aranja mediul înconjurător, etc.); Selectarea va fi efectuată de către medicul curant și asistentul medical. Responsabili de efectuarea/aplicarea intervențiilor/măsurilor de prevenire a riscului de cădere la pacienți sunt asistenții medicali.

Reevaluarea pacienților privind riscul de cădere se va face ori de câte ori se modifică starea pacientului (influențată de intervenții chirurgicale, administrarea de medicamente care pot provoca creșterea riscului de cădere ș.a.), mediul în care este internat pacientul (transfer în altă secție) sau după o cădere.

Măsuri aplicate în cazurile de cădere ale pacienților.

1. În caz de cădere a pacientului, acesta va fi evaluat de către medicul curant/de gardă sau asistentul medical până a se ridica de pe locul unde a căzut;
2. Vor fi identificate posibilele răni sau leziuni și pacientul nu va fi ridicat decât în condiții de siguranță;
3. Pacientul va fi întrebat despre posibile dureri sau răni și i se va asigura un mediu sigur și lipsit de risc;
4. În cazul în care nu există răni / leziuni care să împiedice mișcarea pacientului, acesta este ridicat și așezat în pat cu ajutorul celorlalți membri ai echipei de îngrijire;
5. În cazul în care există răni / leziuni care pot să împiedice mișcarea pacientului, medicul va interveni corespunzător la locul accidentului și pacientul va fi evaluat în ceea ce privește necesitatea unor intervenții și examinări suplimentare. În funcție de complicațiile presupuse medicul va stabili locul și durata monitorizării pacientului;
6. Semnele vitale necesită monitorizarea în conformitate cu protocoalele de asistență medicală; se va verifica drenajul sau cateterul dacă pacientul are așa ceva și rezultatele vor fi notificate la întocmirea documentației medicale;
7. Trebuie evaluată securitatea mediului și în funcție de informațiile primite de la pacient și / sau de la însoțitorii acestuia cu privire la modul în care s-a produs incidentul, se va efectua notifica în FMBS;
8. ceilalți membri ai echipei medicale vor fi informați cu privire la modul în care pacientul a căzut și starea acestuia;
9. După ce nevoile pacientului au fost îndeplinite, evenimentul cu privire la cădere, situațiile care au dus la cădere, intervențiile efectuate și măsurile de protecție care au fost luate se înregistrează în documentația medicală după ce se reevaluează riscul de cădere și se identifică noi măsuri.
10. Despre evenimentul de cădere și acțiunile întreprinse șeful secției raportează personalului ierarhic superior. Medicul curant întocmește Formularul de notificare a căderii (Anexa 5) ce va fi prezentat în Serviciul de Management al calității serviciilor medicale nu mai târziu de 48 h de la eveniment.

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

8.4.3 Monitorizare și Evaluare:

Verificări periodice: Se vor efectua monitorizare și evaluări periodice ale implementării măsurilor de siguranță pacienților și prevenirea căderilor pentru a asigura conformitatea cu procedurile și standardele stabilite.

9. Lista responsabililor:

- Echipa managerială (Director, Vicedirector, Asistenta principală)
- Șefii subdiviziunilor
- Medici curanți și de gardă
- Asistenți superiori
- Asistenți medicali
- Personal de îngrijiri
- Personalul nonmedical (registratori, operatori, șoferi, personal gospodăresc)

9.1. Responsabilități și răspunderi în derularea activității:

№	Compartimentul (postul)/acțiunea (operațiunea)	Șeful secției №3	Director	Vicedirector	SMCSM	Angajații instituției
1	<u>Elaborarea procedurii</u>	E				
2	<u>Verificarea procedurii</u>			V	V	
3	<u>Aprobarea procedurii</u>		A			
4	<u>Distribuirea procedurii</u>				D	
5	<u>Aplicarea procedurii</u>					Ap
6	<u>Arhivarea procedurii</u>				Ah	

Echipa de proces: Responsabili instituționali, șefii subdiviziunilor, medicii curanți/de gardă, asistentele medicale superioare, asistentele medicale, personal de îngrijiri.

Director:

- asigură resurse pentru aplicarea procedurii;
- susține și încurajează raportarea evenimentului advers cauzat de cădere.

Vicedirector medical:

- revizuieste / retrage procedura;
- încurajează aplicarea în practică a procedurii respective și raportarea evenimentului advers cauzat de cădere;
- participă la managementul riscului de cădere și la analiza evenimentului advers cauzat de cădere.

Serviciul de Management al calității serviciilor medicale:

- participă la activitatea de analiză și management al evenimentelor adverse de cădere;
- programează și organizează misiuni de audit al managementului riscului de cădere la nivelul instituțional în scopul identificării soluțiilor de îmbunătățire permanentă a acestui proces;

Șefii subdiviziunilor:

- coordonează procesul de management al riscului de cădere în secție;

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

- instruește întregul personal medico-sanitar subordonat, cu privire la reglementările interne de management al riscului de cădere, modalitățile de evaluare, identificare și asistare specifică a pacienților cu risc mare de cădere;
- susține și încurajează raportarea oricărei suspiciuni de eveniment advers cauzat de cădere, participă la analiza și managementul acestuia
- monitorizează activitatea subdiviziunilor;
- verifică aplicarea și aplică prevederile procedurii.

Medicii curanți/de gardă:

- cunoaște și respectă reglementările interne de management al riscului de cădere, modalitățile de evaluare, identificare și asistare specifică, a pacienților cu risc mare de cădere;
- identifică factorii de risc individuali ai pacientului, (re)orientează abordarea terapeutică pentru reducerea riscului de cădere;
- asistă la necesitate asistentul medical la evaluarea pacientului privind prezența riscului de cădere;
- participă la selectarea intervențiilor de prevenire a riscului de cădere din lista intervențiilor specifice;
- consemnează în documentația medicală valoarea riscului de cădere și măsurile specifice esențiale ale pacientului;
- comunică nivelul riscului de cădere echipei de îngrijire a pacientului, aparținătorilor (după caz) și pacientului însuși;
- face recomandări specifice nivelului riscului de cădere și (re)orientează abordarea terapeutică pentru reducerea riscului de cădere;
- monitorizează evoluția pacientului, din punct de vedere al modificărilor factorilor de risc;
- raportează evenimentul advers cauzat de cădere și participă la analiza și managementul acestuia;
- la producerea unui eveniment advers cauzat de cădere, ia toate măsurile pentru tratarea pacientului, cu acordul acestuia și/sau al aparținătorilor și consemnează în documentația medicală consecințele imediate ale incidentului și fiecare decizie/recomandare de tratament/investigații/consulturi interdisciplinare, până la externarea / transferul pacientului;

Asistentele medicale superioare:

- asigură subdiviziunea cu consumabile necesare procedurii;
- informează șeful subdiviziunii cu privire la neconformitățile depistate;
- instruiesc asistentele medicale și infirmierele;
- verifică aplicarea și aplică prevederile procedurii.

Asistentele medicale:

- evaluează și reevaluează pacientul privind prezența riscului de cădere;
- selectează și aplică intervențiile specifice de prevenire a riscului de cădere pentru pacienții cu risc mare;
- aplică intervențiile standard de prevenire a riscului de cădere pentru pacienții cu risc mediu;
- instruește pacienții fără risc, cu risc mic și aparținătorii privind recomandările de reducere a incidentei căderilor;

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

- informează personalul secției și înregistrează în Registrul de predare-primire a gărzii lista pacienților cu risc mare de cădere și măsurile de reducere a riscului selectate pentru fiecare pacient;
- respectă recomandările medicului curant, specifice nivelului riscului de cădere;
- raportează imediat orice suspiciune de eveniment advers cauzat de cădere;
- la producerea unui eveniment advers cauzat de cădere, respectă recomandările medicului privind măsurile pentru tratarea pacientului;

Personalul de îngrijiri:

- transportă și însoțesc pacientul;
- aplică prevederile procedurii.

Alți angajați ai instituției:

- realizează prevederile prezentei proceduri.

Pct. 10. Anexe, înregistrări, arhivări:

Nr. crt.	Denumirea anexe	Elaborat	Aprobat	Nr. exemplare	Difuzare	Arhivare		Alte
						loc	durată	
0	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Anexa 1. Factorii de risc de cădere	Șef secție №3	Director	19	19	Arh	5 ani	
2	Anexa 2. Scala riscurilor de cădere Morse	Șef secție №3	Director	19	19	Arh	5 ani	
3	Anexa 3. Intervenții standard de prevenire a riscului de cădere	Șef secție №3	Director	19	19	Arh	5 ani	
4	Anexa 4. Intervenții specifice de prevenire a riscului de cădere	Șef secție №3	Director	19	19	Arh	5 ani	
5	Anexa 5. Formular de notificare a căderii	Șef secție №3	Director	19	19	Arh	5 ani	

Anexa №1
la Procedura operațională
Managementul riscului de
cădere al pacientului
Ediția 1

Factorii de risc de cădere

1. Factori extrinseci:

a). Riscuri ambientale generale:

- iluminare inadecvată;
- podea alunecoasă;
- suprafețe neregulate;
- spații reduse;
- mobilier în adecvat (de joasă înălțime);

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

- spații necunoscute de către pacient;
 - condiții meteo adverse;
 - căi de acces/deplasare inadecvate.
- b). Riscuri ambientale specifice unității sanitare:
- înălțime inadecvată a patului;
 - absența dispozitivelor de fixare a roților patului;
 - înălțimea și dimensiunile limitatoarelor patului;
 - spații reduse;
 - dispozitive și mobilier care, datorită lipsurilor ergonomice, se comportă ca obstacole;
 - lipsa, ineficiența sau proasta funcționare a dispozitivelor de sprijin a mobilității;
- c). Riscuri de împrejurări referitoare la toți pacienții:
- încălțăminte sau îmbrăcăminte inadecvate (pantofi cu șireturi, pantaloni foarte lungi, etc);
 - lipsa sau neadaptarea ochelarilor sau aparatelor auditive/audiofoanelor;
 - carența de ajutor tehnic pentru a se deplasa atunci când este nevoie.
- d). Riscuri de împrejurări referitoare la eventuale evacuări sau transferuri:
- calea și mediul de evacuare;
 - măsuri de sprijin fizic și imobilizare; profesioniști neformați și neantrenați în vederea unor astfel de evenimente;
 - efectele transportului asupra pacientului și stării sale de sănătate.
- e). Factori de tip social:
- carență sau capacitate limitată a vizitatorilor de a oferi sprijin adecvat.
2. *Factori intrinseci:*
- a). Factori proprii pacientului:
- vârstă mai mare de 65 de ani;
 - căderi anterioare;
 - alterări ale stării de conștiință;
 - alterări ale capacității de percepție senzorială;
 - alterări ale capacității motorii;
 - mobilitate și echilibru precare, astenie;
 - dificultate sau incapacitate de a controla sfincterele;
 - existența barierelor comunicative;
 - alterări ale stării nutriționale: obezitate, carențe nutriționale, deficit de vitamine și deshidratare;
 - graviditate, lăuzie.
- b). Factori proprii bolii de care suferă:
- boli neurologice, respiratorii, cardiace, articulare, imunologice, metabolice, cardiovasculare, musculare, ale sistemului osos;
 - boli acute, reacute;
 - lipsa de informații din partea pacientului referitoare la boala de care suferă și regimul terapeutic;
 - durere acută sau cronică;
 - deficiențe ale controlului termic corporal.
- c). Factori derivați din regimul terapeutic:

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

- caracteristici ale regimului terapeutic, efecte adverse ale medicamentelor (antihipertensive, antiaritmice, diuretice, vasodilatatoare, analgezice, sedative, tranchilizante, hipnotice, miorelaxante, antihistaminice, antiepileptice, betablocante etc.);
 - pacienți cu dispozitive sau proteze implantate;
 - dispozitive suport utilizate de pacient în vederea deplasării sau mobilizării.
- d). Factori derivați din atitudinea pacientului față de boală;
- comportament riscant;
 - lipsa cererii de ajutor atunci când este necesar.

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

Anexa №2
la Procedura operațională
Managementul riscului de
cădere al pacientului
Ediția 1

Scala riscurilor de cădere Morse

Numele, prenumele pacientului/ei _____

Numărul FMBS _____

Secția № _____

	Factorul de risc	Răspuns	Puncte	Scor pacient
1.	Istoric de căderi în ultimele 3 luni	Nu	0	
		Da	25	
2.	Diagnostic concomitent/secundar (mai mult de un diagnostic)	Nu	0	
		Da	15	
3.	Independență la deplasare	Merge singur (chiar dacă este ajutat) sau pacient la pat	0	
		Utilizează cârje, baston, premergător	15	
		Utilizează mobilierul sau pereții pentru a se sprijini	30	
4.	Terapie i/v (prezența cateterului intravenos)	Nu	0	
		Da	20	
5.	Mers	Normal, sau pacient la pat, sau imobilizat	0	
		Slab (merge cu întreruperi, folosește atingerea pentru echilibru)	10	
		Afectat (instabil, dificultate de ridicare pentru a sta în picioare, merge sprijinindu- se)	20	
6.	Starea mentală	Conștientizează propria limitare de deplasare	0	
		Nu conștientizează sau uită de limitarea de deplasare	15	

Rezultatul _____

Data _____

Evaluator _____

Semnatura _____

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

Anexa №3
la Procedura operațională
Managementul riscului de
cădere al pacientului
Ediția 1

Intervenții standard de prevenire a riscului de cădere

Pacientului și familiei acestuia li se va prezenta secția unde urmează ca pacientul să fie internat;
Instruirea și atenționarea pacientului privind:

- obligativitatea utilizării pe timpul internării a pieselor de îmbrăcăminte de lungime adecvată;
- obligativitatea utilizării pe timpul internării a încălțăminte ușoare, bine fixate pe picior și ne/antialunecare;
- evitarea deplasării pe sectoarele de podea umedă și cu risc de alunecare sau pe care sunt obiecte căzute, recomandarea ridicării obiectelor sau ocolirea acestora;
- evitarea deschiderii ferestrelor;
- atenționarea pacientului asupra utilizării obligatorii a ochelarilor sau aparatelor auditive recomandate de medicul specialist;
- utilizarea sistemului pentru chemare a asistentului medical sau identificarea modului alternativ în cazul lipsei acestuia;
- schimbarea treptată a poziției corpului: culcat – așezat – așezat - sculat
- anunțarea personalului medical în cazul deteriorării stării generale cu alterarea capacității de percepție senzorială, capacității motorii, mobilitate și echilibru precare, astenie
- anunțarea personalului medical în cazul apariției necesității de însoțire sau ajutor la deplasare.

Anexa №4
la Procedura operațională
Managementul riscului de
cădere al pacientului
Ediția 1

Intervenții specifice de prevenire a riscului de cădere

Măsurile aferente riscurilor legate de factorii extrinseci:

a) specifice unității sanitare

- informarea pacientului și a aparținătorilor acestuia cu privire la riscurile asociate asistentei medicale și modalitățile de prevenire a căderilor;
- așezarea obiectelor necesare la îndemâna pacientului;
- utilizarea protecțiilor împotriva căderii, adecvate pentru paturi staționare sau mobile;
- menținerea protecțiilor împotriva căderii ridicate atunci când personalul medico-sanitar lipsește din salon;
- reglarea paturilor la o înălțime cât mai mică față de podea;
- plasarea butoanelor pentru apelul asistentului medical aproape de pat și la îndemâna pacientului sau identificarea modului alternativ în cazul lipsei acestui sistem;

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

- instruirea privind utilizarea sistemului/modului identificat pentru chemarea asistentului medical;
 - răspuns prompt din partea personalului medico-sanitar la apelul din partea pacientului;
 - informarea pacientului privind utilizarea dispozitivelor de asistare a deplasării și utilizare sigură;
 - poziționarea dispozitivelor medicale de asistare a deplasării cât mai aproape de patul și la îndemâna pacientului;
 - plasarea, în limita posibilităților, a pacienților cu risc mare de cădere, în salon apropiat cabinetului asistentelor, în pat cu protecție împotriva căderii, sau aproape de grupuri sanitare dotate cu mânere de sprijin;
 - semnalizarea corespunzătoare a riscului mare de cădere al fiecărui pacient la loc vizibil și inconfundabil;
 - atenționarea pacientului asupra utilizării obligatorii a ochelarilor sau aparatelor auditive recomandate de medicul specialist;
 - atenționarea pacientului și aparținătorilor acestuia asupra obligativității utilizării pe timpul internării a pieselor de încălțăminte ușoare, bine fixate pe picior și anti-alunecoase.
- b). Riscuri de împrejurări referitoare la eventuale evacuări sau transferuri:
- blocarea, atunci când este necesar, a roților paturilor, scaunelor cu roțile și altor dispozitive utilizate la transferul sau evacuarea pacienților;
 - utilizarea celor mai adecvate tehnici și dispozitive de mobilizare a pacienților.
2. Măsuri aferente riscurilor legate de factorii intrinseci:
- a). Factori proprii pacientului:
- identificarea alterațiilor cognitive;
 - revizuirea istoricului căderilor, dacă există;
 - evaluarea stării de oboseală, a modului de deplasare și a capacității de menținere a echilibrului;
 - asigurarea asistenței la deplasarea pacienților instabili;
 - ajutarea bolnavului să se deplaseze la grupul sanitar la intervale de timp frecvente și programate.
- b). Factori proprii bolii:
- determinarea obiectivelor îngrijirilor medicale, împreună cu medicul curant și pacientul;
 - explorarea împreună cu medicul curant și pacientul a modalităților optime de atingere a obiectivelor;
 - stabilirea unui plan în vederea atingerii obiectivelor;
 - stabilirea unui program de exerciții fizice de rutină în care să se includă, dacă este posibil, mersul;
- c). Factori derivați din regimul terapeutic:
- instruirea pacientului cu privire la efectele adverse ale medicamentelor, care pot avea efect în ceea ce privește riscul de cădere și cu privire la faptul că în caz de cădere complicațiile pot să se agraveze
 - educarea pacientului privind utilizarea bastoanelor sau altor echipamente de asistare a deplasării;
 - colaborarea cu toți membrii echipei medicale, în vederea reducerii riscului de cădere.
- d). Factori derivați din atitudinea pacientului față de boală:

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

- identificarea conduitei și factorilor de risc;
- educarea pacientului și a personalului pentru a cere ajutor atunci când este necesar;
- sprijinirea pacientului și a aparținătorilor în vederea identificării practicilor curente de viață care trebuie schimbate.

Pacientul și familia acestuia vor primi procedura cu privire la măsurile de prevenire a căderii în incinta spitalului și vor fi încurajați în ceea ce privește participarea acestora la îngrijire.

Anexa №5
la Procedura operațională
Managementul riscului de
cădere al pacientului
Ediția 1

FORMULAR DE NOTIFICARE A CĂDERII

Data incidentului: _____ **Ora incidentului:** _____

Locul incidentului: _____ (secția/cabinetul/locul în _____ spital)

Date personale ale pacientului:

Nume și prenume: _____

Vârstă: _____ Sex: ☐ B ☐ F

Date de contact: (specificați): _____

Circumstanțele incidentului: (descriere detaliată a ceea ce s-a întâmplat, inclusiv activitățile care au precedat căderea și orice factori care ar fi putut contribui la incident)

Riscul de cădere conform scalei Morse înainte de incident:

dacă a fost determinat: ☐ ≥ 46 - risc mare ☐ 25-45- risc mediu ☐ 5-20 - risc scăzut ☐ 0-4 - lipsa riscului
☐ nu a fost determinat

Cauzele căderii (dacă sunt cunoscute):

- ☐ Podea alunecoasă ☐ Iluminare insuficientă
☐ Obstacol în cale ☐ Probleme de mobilitate ale persoanei afectate
☐ Altele (specificați): _____

Descrierea leziunilor suferite: (indicați tipul de leziuni, partea corpului, gradul de severitate)

Asistența acordată:

- ☐ Asistență medicală la fața locului ☐ Spitalizare ☐ Apelare ambulanță
☐ Prim ajutor (fără asistență medicală ulterioară)
☐ Altele _____ (specificați): _____

Acțiuni întreprinse după incident: (descrierea măsurilor luate pentru a oferi asistență persoanei afectate și pentru a preveni incidente similare în viitor)

	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	Procedură standard de operare Managementul riscului de cădere al pacientului	Ediția: 1 Nr.de ex.: 23
		Cod: DRN/PO/AMS-04.25	Revizia: 0 Nr.de ex. : 23
			Exemplar nr.:

Informații despre martori:

Nume și prenume: _____

Date de contact: (specificați): _____

Raport întocmit de:

Nume și prenume: _____

Funcție: _____

Date de contact: (specificați): _____ Tel. mob./fix: _____

Semnătură: _____

Data: _____

Pct. 11. Cuprins:

Nr. componentei	Denumirea componentei din cadrul procedurii operaționale	Pagina
0	Coperta	1
1.	Lista responsabililor de elaborarea, verificarea și aprobarea ediției sau, după caz, a reviziei în cadrul ediției procedurii operaționale	2
2.	Situația edițiilor și a reviziilor în cadrul edițiilor procedurii operaționale	2
3.	Lista persoanelor la care se difuzează ediția sau, după caz, revizia din cadrul ediției procedurii operaționale	2-3
4.	Scopul procedurii operaționale	3
5.	Domeniul de aplicare a procedurii operaționale	4
6.	Documentele de referință aplicabile activității procedurate	4-5
7.	Definiții și abrevieri ale termenilor utilizați în procedura operațională	6
8.	Descrierea procedurii operaționale	7-10
9.	Responsabilități și răspunderi în derularea activității	10-12
10.	Anexe, înregistrări, arhivări	12-18
11.	Cuprins	19